

Ranka Petrinović
Nikola Mandić

Pomorsko pravo za zapovjednika broda



SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	1
1. POJAM, ZNAČAJKE I VRELA POMORSKOG PRAVA	3
1.1. POJAM POMORSKOG PRAVA.....	3
1.2. PODJELA POMORSKOG PRAVA	4
1.3. MEĐUNARODNO UJEDNAČAVANJE POMORSKOG PRAVA	4
1.3.1. Postupak donošenja međunarodnih konvencija	6
1.4. MEĐUNARODNA POMORSKA ORGANIZACIJA.....	7
1.4.1. Donošenje međunarodnih konvencija u okviru Međunarodne pomorske organizacije	10
1.5. EUROPSKA AGENCIJA ZA POMORSKU SIGURNOST	11
1.6. NACIONALNI PROPISI POMORSKOG PRAVA.....	12
1.6.1. Pomorski zakonik	12
1.6.1.1. Temeljni pojmovi.....	13
2. MEĐUNARODNO PRAVO MORA.....	16
2.1. UVOD	16
2.2. OSNOVNA NAČELA KONVENCIJE UJEDINJENIH NARODA O PRAVU MORA	18
2.3. MORSKI I PODMORSKI PROSTORI REPUBLIKE HRVATSKE	22
2.3.1. Unutarnje morske vode.....	22
2.3.1.1. Pojam.....	22
2.3.1.2. Unutarnje morske vode Republike Hrvatske	22
2.3.1.3. Pravni status stranih brodova.....	24
2.3.1.4. Mjesta zakloništa.....	27
2.3.2. Teritorijalno more	31
2.3.2.1. Pojam	31
2.3.2.2. Teritorijalno more Republike Hrvatske	32
2.3.2.3. Pravo neškodljivog prolaska.....	33
2.3.3. Epikontinentalni pojas	35
2.3.3.1. Pojam.....	35
2.3.3.2. Epikontinentalni pojas Republike Hrvatske	36
2.3.4. Gospodarski pojas	38
2.3.4.1. Pojam.....	38
2.3.4.2. Gospodarski pojas Republike Hrvatske	38
2.3.5. Pravo progona	41

2.4. ARHIPELAŠKE VODE, VANJSKI MORSKI POJAS,	
MEĐUNARODNI TJESNACI I KANALI	42
2.4.1. Arhipelaške vode.....	42
2.4.2. Vanjski morski pojas.....	43
2.4.3. Međunarodni tjesnaci	44
2.4.4. Međunarodni prokopi (kanali)	46
2.5. MORSKI I PODMORSKI PROSTORI IZVAN GRANICA	
NACIONALNE JURISDIKCIJE.....	48
2.5.1. Otvoreno more	48
2.5.1.1. Sloboda plovidbe.....	49
2.5.1.1.1. Zastava broda	49
2.5.1.1.2. Spašavanje ljudskih života.....	50
2.5.1.1.3. Zaustavljanje i pregled brodova	50
2.5.1.1.4. Piratstvo.....	51
2.5.1.2. Sloboda ribolova.....	52
2.5.1.3. Sloboda polaganja kabela i cjevovoda.....	53
2.5.1.4. Sloboda prelijetanja	53
2.5.1.5. Sloboda znanstvenog istraživanja.....	54
2.5.1.6. Sloboda podizanja umjetnih otoka i drugih naprava.....	54
2.5.2. Zona	55
2.6. PRAVO PRISTUPA NEOBALNIH DRŽAVA MORU I OD MORA	
TE SLOBODA TRANZITA.....	56
2.7. ZAŠTITA MORSKOG OKOLIŠA.....	58
2.7.1. Općenito.....	58
2.7.2. Kategorizacija propisa o zaštiti morskog okoliša	61
2.7.3. Okružena ili poluokružena mora	63
2.7.3.1. Pojam	63
2.7.3.2. Konvencija o sprječavanju onečišćenja morskog	
okoliša i obalnih područja u Sredozemlju	
(Barcelonska konvencija)	64
3. POMORSKO UPRAVNO PRAVO	66
3.1. ORGANIZACIJA SLUŽBE SIGURNOSTI PLOVIDBE U	
REPUBLICI HRVATSKOJ.....	66
3.1.1. Tehničko-stručni poslovi.....	66
3.1.1.1. Hrvatski registar brodova.....	67
3.1.1.2. Plovput.....	69
3.1.1.3. Državni hidrometeorološki zavod –	
služba Pomorski meteorološki centar	69
3.1.1.4. Hrvatski hidrografski institut	71
3.1.2. Upravni (inspekcijski) poslovi	72
3.1.2.1. Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture.....	72
3.1.2.1.1. Sektor za inspekcijske poslove i tehničke standarde	73

3.1.2.1.2. Sektor sigurnosti plovidbe i zaštite okoliša na moru i unutarnjim vodama	73
3.1.2.1.3. Sektor za registre sigurnosti plovidbe.....	74
3.1.2.1.4. Lučke kapetanije	74
3.1.2.1.5. Nacionalni centar sigurnosti plovidbe	76
3.1.2.1.5.1. Nacionalna središnjica za usklađivanje traganja i spašavanja na moru.....	77
3.1.2.1.5.2. Nacionalna središnjica za nadzor i upravljanje pomorskim prometom	80
3.1.3. Obalna straža Republike Hrvatske	82
3.2. POMORSKO DOBRO	85
3.2.1. Pojam i granice pomorskog dobra.....	85
3.2.2. Pravni status pomorskog dobra	86
3.2.3. Upravljanje pomorskim dobrom	86
3.2.4. Upotreba i gospodarsko korištenje pomorskog dobra	87
3.2.4.1. Opća upotreba pomorskog dobra	87
3.2.4.2. Posebna upotreba i gospodarsko korištenje pomorskog dobra....	87
3.2.4.2.1. Posebna upotreba pomorskog dobra.....	88
3.2.4.2.2. Koncesija za gospodarsko korištenje pomorskog dobra	88
3.2.4.2.3. Dozvola na pomorskom dobru	91
3.2.4.2.4. Privremeno gospodarsko korištenje pomorskog dobra..	91
3.2.5. Morske plaže.....	92
3.2.6. Red na pomorskom dobru	92
3.2.7. Upravni i inspekcijski nadzor pomorskog dobra	93
3.3. MORSKE LUKE	93
3.3.1. Pojam luke.....	93
3.3.2. Razvrstaj luka	94
3.3.2.1. Luke otvorene za javni promet.....	94
3.3.2.2. Luke posebne namjene	96
3.3.3. Sidrište.....	99
3.3.4. Privezište	99
3.3.5. Red u luci	100
3.3.6. Postupci prijave broda u hrvatskim lukama	101
3.3.6.1. Službeni postupak prijave broda u međunarodnoj plovidbi	102
3.3.6.2. Službeni postupak prijave broda u nacionalnoj plovidbi.....	104
3.3.6.3. Službeni postupak prijave broda u linijskom pomorskom prometu.....	105
3.3.7. Udar broda u luci.....	105
3.4. PLOVIDBA	106
3.4.1. Plovni put.....	106
3.4.2. Objekti sigurnosti plovidbe	106
3.4.3. Plovidba na moru.....	107
3.5. PELJARENJE.....	108

3.6. ISTRAGE POMORSKIH NESREĆA.....	113
3.7. MEĐUNARODNE KONVENCIJE O POMORSKOJ SIGURNOSTI.....	116
3.7.1. Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru.....	116
3.7.1.1. Međunarodni pravilnik o upravljanju sigurnošću.....	119
3.7.1.2. Međunarodni pravilnik o sigurnosnoj zaštiti brodova i lučkih prostora.....	122
3.7.2. Međunarodna konvencija o teretnim linijama	123
3.7.3. Konvencija o međunarodnim pravilima izbjegavanja sudara na moru	125
3.7.4. Međunarodna konvencija o baždarenju brodova.....	126
3.7.5. Međunarodna konvencija o sigurnosti kontejnera.....	127
3.7.6. Međunarodna konvencija o standardima za izobrazbu, izdavanje svjedodžbi i obavljanje straže pomoraca	128
3.7.7. Međunarodna konvencija o pomorskom traganju i spašavanju.....	130
3.8. MEĐUNARODNE KONVENCIJE O ZAŠTITI MORSKOG OKOLIŠA	132
3.8.1. Međunarodna konvencija o sprječavanju onečišćenja s brodova ..	132
3.8.2. Međunarodna konvencija o intervenciji na otvorenom moru u slučajevima nezgoda onečišćenja uljem	135
3.8.3. Međunarodna konvencija o pripravnosti, akciji i suradnji za slučaj onečišćenja uljem	136
3.8.4. Međunarodna konvencija o sprječavanju onečišćenja mora potapanjem otpada i drugih tvari	138
3.8.5. Međunarodna konvencija o nadzoru štetnih antivegetativnih sustava na brodu.....	139
3.8.6. Međunarodna konvencija za nadzor i upravljanje brodskim balastnim vodama i sedimentima.....	140
3.8.7. Međunarodna konvencija za sigurno i okolišno prihvatljivo recikliranje brodova.....	141
3.9. UTVRĐIVANJE SPOSOBNOSTI BRODA ZA PLOVIDBU	143
3.9.1. Kategorije plovidbe	148
3.10. BRODSKE ISPRAVE I KNJIGE.....	150
3.10.1. Brodske isprave	151
3.10.2. Brodske knjige.....	159
3.11. INSPEKCIJSKI NADZOR SIGURNOSTI PLOVIDBE U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	163
3.11.1. Općenito	163
3.11.2. Inspekcijski nadzor nad stranim brodovima u hrvatskim lukama.....	166
3.11.2.1. Općenito.....	166
3.11.2.2. Pariški memorandum	168
3.11.3. Inspekcijski nadzor nad sposobnošću hrvatskih pomorskih objekata za plovidbu ili uporabu.....	173

3.11.4. Inspekcijski nadzor nad radom zapovjednika i člana posade (STCW konvencija) te radnim uvjetima pomoraca (MLC konvencija)	177
3.11.5. Ostali inspekcijski nadzori	179
4. POMORSKO RADNO PRAVO	181
4.1. MEĐUNARODNA I NACIONALNA REGULATIVA	181
4.2. KONVENCIJA O RADU POMORACA	183
4.3. MEĐUNARODNA KONVENCIJA O STANDARDIMA ZA IZOBRAZBU, IZDAVANJE SVJEDODŽBI I OBAVLJANJE STRAŽE POMORACA	185
4.4. PRAVILNIK O ZVANJIMA I SVJEDODŽBAMA O OSPOSOBLJENOSTI POMORACA	187
4.5. KOLEKTIVNI UGOVORI	190
4.6. POSADA BRODA	192
4.6.1. Općenito	192
4.6.2. Ukrcaj i iskrcaj članova posade	195
4.6.3. Pomorska knjižica	196
4.7. PRAVA I OBVEZE ČLANA POSADE I BRODARA	199
4.7.1. Osnovne obveze člana posade	199
4.7.2. Pravo člana posade na povratno putovanje (repatrijacija)	200
4.7.3. Odgovornost brodarka za štetu koju pretrpi član posade	201
4.8. PRAVNI POLOŽAJ ZAPOVJEDNIKA BRODA	202
4.8.1. Uvodne napomene	202
4.8.2. Upravne funkcije (javna ovlaštenja) zapovjednika broda	203
4.8.3. Zapovjednikova dužnost glede sigurnosti broda i plovidbe	206
4.8.4. Obveze zapovjednika u slučaju pomorske nesreće	207
5. KATEGORIZACIJA I INDIVIDUALIZACIJA BRODOVA	210
5.1. PRAVNI POJAM I VRSTE BRODOVA TE OSTALIH PLOVNIH I POMORSKIH OBJEKATA	210
5.1.1. Brod	210
5.1.2. Jahta	211
5.1.3. Brodica	212
5.2. INDIVIDUALIZACIJA BRODA	212
5.2.1. Državna pripadnost broda	212
5.2.1.1. Stjecanje hrvatske državne pripadnosti za brodove i druge plovne objekte	214
5.2.1.1.1. Upisnik brodova	215
5.2.2. Ime i oznaka broda	220
5.2.3. Luka upisa broda	221
5.2.4. Baždarski podaci broda	221
5.2.5. Klasa broda	221
5.2.6. IMO broj	222
5.2.7. Pozivni znak	222
5.2.8. Nacionalni identifikacijski broj	222

6. UVOD U POMORSKO IMOVINSKO PRAVO	223
6.1. BROD U POMORSKOM IMOVINSKOM PRAVU	223
6.1.1. Imovinskopравne karakteristike broda.....	223
6.1.2. Stvarna prava na brodu	224
6.1.2.1. Vlasništvo na brodu.....	225
6.1.2.2. Založna prava na brodu	227
6.1.2.2.1. Hipoteka na brodu.....	227
6.1.2.2.2. Pomorski privilegiji	230
6.2. OSOBE U POMORSKOM IMOVINSKOM PRAVU	232
6.2.1. Vlasnik broda.....	232
6.2.2. Brodar	233
6.2.3. Poslovođa broda (upravitelj broda).....	234
6.2.4. Pomorski agent	235
6.2.5. Otpremnik.....	237
6.2.6. Lučki slugač	240
6.3. ODGOVORNOST VLASNIKA BRODA (BRODARA)	241
6.3.1. Općenito.....	241
6.3.2. Povijesni razvoj prava ograničenja odgovornosti	244
6.3.3. Konvencija o ograničenju odgovornosti za pomorske tražbine.....	245
6.3.3.1. Općenito	245
6.3.3.2. Osobe ovlaštene na ograničenje.....	245
6.3.3.3. Vrste tražbina koje su podvrgnute ograničenju	246
6.3.3.4. Gubitak prava na ograničenje	247
6.3.3.4.1. Kriterij za gubitak prava na ograničenje	247
6.3.3.4.2. Krivnja osoba kojima se brodovlasnik u svom poslovanju služi.....	248
6.3.3.4.3. Osobna krivnja brodovlasnika	248
6.3.3.4.4. Granice odgovornosti.....	249
6.3.3.5. Protokol LLMC 1996. i Rezolucija IMO 2012.....	250
6.3.3.6. Postupak ograničenja brodarkove odgovornosti	252
7. UGOVORI O ISKORIŠTAVANJU POMORSKIH BRODOVA	253
7.1. POJAM I SISTEMATIKA UGOVORA	253
7.2. UGOVOR O ZAKUPU BRODA.....	254
7.2.1. Pojam ugovora o zakupu broda	254
7.2.2. Obveze zakupodavca	256
7.2.3. Obveze i prava zakupoprirnca	256
7.2.4. Prestanak ugovora o zakupu broda	258
7.3. UGOVORI O PRIJEVOZU STVARI MOREM	258
7.3.1. Međunarodnopravno reguliranje.....	258
7.3.1.1. Haaška pravila	259
7.3.1.1.1. Haaško-Visbyjska pravila	261
7.3.1.1.2. SDR Protokol.....	262
7.3.1.2. Hamburška pravila	262

7.3.1.3. Rotterdamska pravila	264
7.3.2. Pojam i elementi ugovora o prijevozu stvari morem.....	268
7.3.3. Vrste ugovora.....	268
7.3.3.1. Brodarski ugovori	269
7.3.3.1.1. Brodarski ugovor na vrijeme.....	270
7.3.3.1.2. Brodarski ugovor za putovanje.....	272
7.3.3.1.3. Potprijevozni ugovor.....	273
7.3.3.2. Ugovori o prijevozu pojedinih stvari	274
7.3.4. Stranke ugovora.....	275
7.3.4.1. Prijevoznik	275
7.3.4.2. Naručitelj	276
7.3.4.3. Krcatelj.....	277
7.3.4.4. Primatelj.....	277
7.3.5. Oblik ugovora o prijevozu stvari morem	278
7.3.6. Ispunjenje ugovora o prijevozu stvari morem	279
7.3.6.1. Ispunjenje ugovora o prijevozu stvari morem u slobodnoj plovidbi (brodarskog ugovora za putovanje)	279
7.3.6.1.1. Stavljanje broda na raspolaganje krcatelju u ukrcajnoj luci	280
7.3.6.1.2. Predaja stvari na prijevoz te ukrcaj i slaganje tereta na brod.....	282
7.3.6.1.3. Vrijeme ukrcaja i iskrcaja.....	285
7.3.6.1.3.1. Vrijeme stojnica	286
7.3.6.1.3.2. Vrijeme prekostojnica	289
7.3.6.1.3.3. Izvanredne prekostojnice.....	291
7.3.6.1.3.4. Naknada za uštedeno vrijeme	292
7.3.6.1.3.5. Polazak broda na putovanje i predaja isprava zapovjedniku broda	293
7.3.6.1.4. Prijevozno putovanje od ukrcajne luke do odredišne luke.....	293
7.3.6.1.5. Iskrcaj i predaja stvari naručitelju ili drugom primatelju.....	294
7.3.6.2. Ispunjenje ugovora o prijevozu stvari morem u linijskoj plovidbi (ugovora o prijevozu pojedinih stvari).....	297
7.3.6.3. Uloga zapovjednika broda u prijevozu stvari morem.....	299
7.3.6.3.1. Upravljačka uloga zapovjednika broda	299
7.3.6.3.2. Uloga zapovjednika broda u provedbi ugovora o prijevozu stvari morem	300
7.3.7. Prestanak ugovora o prijevozu stvari morem	301
7.3.8. Pomorske prijevozne isprave	304
7.3.8.1. Teretnica	305
7.3.8.1.1. Pojam i pravne karakteristike teretnice.....	306
7.3.8.1.2. Vrste teretnica.....	306
7.3.8.1.3. Sadržaj teretnice	308
7.3.8.1.4. Pojam čiste teretnice.....	310

7.3.8.1.5. Dokazna snaga teretnice.....	310
7.3.8.1.6. Predaja tereta na temelju teretnice	311
7.3.8.1.7. Predaja tereta bez predodjenja teretnice.....	312
7.3.8.2. Pomorski teretni list	313
7.3.8.2.1. Sadržaj pomorskog teretnog lista.....	314
7.3.8.2.2. Dokazna snaga pomorskog teretnog lista	314
7.3.8.3. Elektronička izmjena podataka.....	315
7.3.8.4. Uloga zapovjednika broda pri izdavanju pomorske prijevozne isprave	316
7.3.9. Odgovornost prijevoznika za štete na stvarima i zakašnjenje.....	317
7.3.9.1. Obveznost primjene propisa o odgovornosti prijevoznika.....	319
7.3.9.2. Trajanje odgovornosti prijevoznika	319
7.3.9.3. Pravni temelj odgovornosti prijevoznika.....	321
7.3.9.4. Opseg odgovornosti prijevoznika.....	321
7.3.9.5. Visina odgovornosti prijevoznika	322
7.3.9.6. Odgovornost prijevoznika za izuzete slučajeve	323
7.3.9.6.1. Značenje pojedinih izuzetih slučajeva prema Pomorskom zakonu	325
7.3.9.7. Odgovornost prijevoznika za osobe kojima se u svom poslovanju služi.....	329
7.3.9.7.1. Odgovornost prijevoznika za nautičku djelatnost posade.....	331
7.3.9.7.2. Odgovornost prijevoznika za štete zbog požara	332
7.3.9.8. Posebni slučajevi odgovornosti prijevoznika.....	333
7.3.9.8.1. Odgovornost prijevoznika za stvari složene na palubi broda.....	333
7.3.9.8.2. Odgovornost prijevoznika za opasne stvari.....	336
7.3.9.8.3. Odgovornost prijevoznika za slaganje stvari u kontejner	337
7.3.9.8.4. Odgovornost prijevoznika za žive životinje.....	338
7.3.9.8.5. Odgovornost prijevoznika za hladene stvari	339
7.3.9.8.6. Odgovornost prijevoznika za posebne stvari	340
7.3.9.9. Ograničenje ugovorne odgovornosti prijevoznika.....	340
7.3.9.9.1. Pojam koletu i jedinica tereta	341
7.3.9.9.2. Visina graničnog iznosa za jednu jedinicu tereta.....	342
7.3.9.9.3. Gubitak prava na ograničenje odgovornosti prijevoznika	343
7.3.9.10. Utvrđivanje štete na stvarima i prigovor zbog oštećenja ili manjka stvari	344
7.3.9.10.1. Prigovor zbog oštećenja ili manjka stvari.....	344
7.3.9.10.2. Utvrđivanje visine štete.....	346
7.3.9.11. Uloga zapovjednika broda u sprječavanju ili smanjenju štete na stvarima	347
7.3.10. Vozarina.....	348
7.3.10.1. Načini ugovaranja vozarine.....	349
7.3.10.2. Plaćanje vozarine.....	349

7.3.10.3. Prijevoznikovo pravo pridržaja stvari	351
7.4. UGOVOR O PRIJEVOZU PUTNIKA I PRTLJAGE MOREM	351
7.4.1. Međunarodnopravno reguliranje.....	351
7.4.2. Pojam i elementi ugovora.....	352
7.4.3. Trajanje prijevoza putnika i prtljage morem	353
7.4.4. Oblik ugovora.....	354
7.4.5. Putna karta i prtljažnica.....	354
7.4.6. Prava putnika.....	356
7.4.7. Odgovornost prijevoznika.....	357
7.4.7.1. Temeljna načela odgovornosti.....	357
7.4.7.2. Ograničenje odgovornosti prijevoznika	359
7.4.7.3. Odgovornost prijevoznika za slijepe putnike.....	361
7.4.8. Prigovor zbog oštećenja ili gubitka prtljage.....	362
7.5. UGOVOR O TEGLJENJU I POTISKIVANJU	362
7.6. DRUGI POMORSKI PLOVIDBENI POSLOVI	365
7.6.1. Pojam.....	365
7.6.2. Odgovornost broдача (poduzetnika)	365
7.7. PRIJEVOZI S VIŠE PRIJEVOZNIKA.....	366
7.7.1. Pomorski izravni prijevoz	367
7.7.1.1. Pojam ugovora o izravnom prijevozu i izravne prijevozne isprave.....	367
7.7.1.2. Odgovornost prijevoznika	367
7.7.2. Višesvrni (multimodalni) prijevoz	370
8. POMORSKE HAVARIJE.....	371
8.1. OPĆENITO.....	371
8.1.1. Pojam i povijesni razvoj	371
8.1.2. Pravno reguliranje	372
8.1.3. Osiguranje pomorskih havarija.....	373
8.1.4. Tipične pomorske nesreće.....	373
8.2. SUDAR BRODOVA	376
8.2.1. Općenito.....	376
8.2.2. Povijesni razvoj.....	377
8.2.3. Pravna vrela	378
8.2.3.1. Općenito	378
8.2.3.2. Preventivni propisi – Pravila o izbjegavanju sudara na moru.....	379
8.2.3.3. Imovinskopravni propisi.....	381
8.2.3.3.1. Općenito.....	381
8.2.3.3.2. Međunarodna konvencija za izjednačavanje nekih pravila o sudaru.....	381
8.2.3.3.3. Autonomna pravna vrela – Lisabonska pravila	382
8.2.3.4. Procesni propisi.....	386
8.2.3.5. Sudar brodova prema Pomorskom zakoniku.....	386
8.2.4. Pojam sudara	387

8.2.4.1. Konstitutivni element sudara broda	387
8.2.4.2. Pravni pojam broda	388
8.2.4.3. Sudar s tegljačem ili tegljenim brodom	390
8.2.4.4. Indirektni sudar	391
8.2.5. Vrste sudara	391
8.2.5.1. Neskrivljeni sudari	392
8.2.5.2. Skrivljeni sudari	393
8.2.5.2.1. Jednostrana krivnja	393
8.2.5.2.2. Zajednička krivnja	394
8.2.5.2.2.1. Odgovornost prema omjeru krivnje	394
8.2.5.2.2.2. Nemogućnost utvrđivanja omjera krivnje	394
8.2.5.2.2.3. Solidarna odgovornost (za tjelesne ozljede)	394
8.2.6. Naknada štete kod sudara brodova	395
8.2.6.1. Općenito	395
8.2.6.2. Pravni temelj odgovornosti	396
8.2.6.3. Opseg naknade štete	396
8.2.6.4. Visina odgovornosti	397
8.2.7. Osiguranje odgovornosti brodarka za štete iz sudara	398
8.2.7.1. Općenito	398
8.2.7.2. Osiguranje $\frac{3}{4}$ odgovornosti iz sudara	399
8.2.7.3. Osiguranje odgovornost brodarka za štete iz sudara brodova u okviru P&I klubova	400
8.2.8. Uloga zapovjednika kod sudara brodova	401
8.2.8.1. Općenito	401
8.2.8.2. Dužnost spašavanja osoba	401
8.2.8.3. Utvrđivanje identiteta broda u sudaru	401
8.2.8.4. Obavješćavanje brodarka	402
8.2.8.5. Opis događaja u brodski dnevnik	402
8.2.8.6. Bilješke o sudaru	403
8.2.8.7. Pregled broda i utvrđivanje štete iz sudara	404
8.2.8.8. Protestno pismo zapovjedniku drugog broda	405
8.2.8.9. Obavješćavanje osiguratelja i pribavljanje jamstva za naknadu štete	405
8.2.8.10. Prijava pomorske nesreće	405
8.3. ZAJEDNIČKA HAVARIJA	406
8.3.1. Pojam i podrijetlo zajedničke havarije	406
8.3.2. Međunarodni i nacionalni propisi	408
8.3.2.1. York-Antverpenska pravila	408
8.3.2.1.1. Povijesni razvoj pravila	408
8.3.2.1.2. York-Antverpenska pravila iz 1994.	410
8.3.2.1.3. York-Antverpenska pravila iz 2004.	411
8.3.2.1.4. York-Antverpenska pravila iz 2016.	411
8.3.2.2. Pomorski zakonik	413

8.3.3. Pojam i definicija zajedničke havarije	413
8.3.4. Bitni elementi zajedničke havarije	414
8.3.4.1. Izvanrednost događaja	414
8.3.4.2. Namjernost i razboritost čina	415
8.3.4.3. Stvarna opasnost	415
8.3.4.4. Zajednički spas	416
8.3.4.5. Zajednički pomorski pothvat	417
8.3.4.6. Utjecaj krivnje sudionika pothvata na prava iz zajedničke havarije	417
8.3.5. Slučajevi zajedničke havarije prema York-Antwerpenskim pravilima	418
8.3.5.1. Općenito	418
8.3.5.2. Tipične štete zajedničke havarije	418
8.3.5.2.1. Izbacivanje tereta u more (Pravilo I.)	418
8.3.5.2.2. Štete od gašenja požara na brodu (Pravilo III.)	419
8.3.5.2.3. Namjerno nasukavanje broda (Pravilo V.)	420
8.3.5.2.4. Štete i troškovi nastali pri odsukavanju broda (Pravilo VIII.)	420
8.3.5.2.5. Štete na strojevima broda pri odsukavanju (Pravilo VII.)	420
8.3.5.2.6. Upotreba tereta, brodskih stvari i zaliha za pogonsko gorivo (Pravilo IX.)	421
8.3.5.2.7. Gubitak vozarine (Pravilo XV.)	421
8.3.5.3. Tipični troškovi zajedničke havarije	422
8.3.5.3.1. Nagrada za spašavanje (Pravilo VI.)	422
8.3.5.3.2. Troškovi u sklonišnoj luci (Pravilo X.)	423
8.3.5.3.3. Zarade i troškovi uzdržavanja posade te drugi troškovi sklonišne luke (Pravilo XI.)	424
8.3.5.3.4. Troškovi privremenih popravaka (Pravilo XIV.)	425
8.3.5.3.5. Konačni popravci	426
8.3.5.3.6. Supstituirani troškovi	426
8.3.6. Likvidacija zajedničke havarije	426
8.3.6.1. Općenito	426
8.3.6.2. Dužnička i vjerovnička masa – pojam	428
8.3.6.2.1. Utvrđivanje vjerovničke mase	428
8.3.6.2.2. Utvrđivanje dužničke mase	429
8.3.6.3. Doprinos u zajedničku havariju	430
8.3.6.4. Postupak likvidacije zajedničke havarije	431
8.3.7. Jamstvo za plaćanje zajedničke havarije	431
8.3.7.1. Općenito	431
8.3.7.2. Havarijska obveznica	432
8.3.7.3. Polog u gotovom novcu	432
8.3.7.4. Osigurateljevo havarijsko jamstvo i bankarsko jamstvo	433
8.3.8. Uloga zapovjednika broda u slučaju zajedničke havarije	434

8.3.8.1. Donošenje odluke o poduzimanju čina zajedničke havarije	434
8.3.8.2. Opis događaja u brodski dnevnik	434
8.3.8.3. Prijava pomorske nezgode	434
8.3.8.4. Obavješćavanje broдача	435
8.3.8.5. Pribavljanje jamstva za plaćanje doprinosa u zajedničku havariju	435
8.3.8.6. Pregled broda i tereta radi utvrđivanja nastalih šteta	435
8.3.8.7. Dokumentacija zajedničke havarije	436
8.4. SPAŠAVANJE	436
8.4.1. Općenito o spašavanju	436
8.4.2. Povijesni razvoj prava spašavanja	437
8.4.3. Pravni okvir spašavanja	440
8.4.3.1. Pravna vrela – općenito	440
8.4.3.2. Imovinskopравна vrela – Konvencija o spašavanju, 1989.	441
8.4.3.3. Autonomna pravna vrela	442
8.4.3.4. Hrvatsko pravo spašavanja	444
8.4.4. Pojam spašavanja	445
8.4.5. Vrste spašavanja	448
8.4.5.1. Obvezno spašavanje	448
8.4.5.2. Spontano spašavanje	449
8.4.5.3. Ugovorno spašavanje	450
8.4.5.3.1. Ugovor o spašavanju – pravne karakteristike	450
8.4.5.3.2. Osobe ovlaštene za sklapanje ugovora	451
8.4.5.3.3. Dužnosti stranaka	452
8.4.6. Ugovorni obrazac LOF	452
8.4.6.1. Pojam i povijesni razvoj obrasca LOF	452
8.4.6.2. Revizija obrasca LOF 80	454
8.4.6.3. Opće karakteristike obrasca LOF 95	456
8.4.6.4. LOF 2000 – SCOPIC klauzula	458
8.4.6.5. Revizija obrasca LOF 2011 i 2020	459
8.4.7. Nagrada za spašavanje	460
8.4.7.1. Pojam nagrade za spašavanje	460
8.4.7.2. Načelo no cure, no pay	462
8.4.7.3. Mjesto utvrđivanja vrijednosti spašene imovine	463
8.4.7.4. Kriteriji za određivanje visine nagrade	464
8.4.7.5. Pravo spašavatelja na posebnu naknadu	465
8.4.7.6. Osobe obvezne na plaćanje nagrade za spašavanje i davanje jamstva	467
8.4.8. Odgovornost spašavatelja i pravo na ograničenje odgovornosti	468
8.4.9. Uloga zapovjednika broда u spašavanju	469
8.4.9.1. Zapovjednik broда u opasnosti	469
8.4.9.1.1. Obveze zapovjednika prema ISM pravilniku – obavijest o pogibelji	469

8.4.9.1.2. Obavješćavanje osiguratelja	470
8.4.9.1.3. Poduzimanje mjera za spašavanje i sklapanje ugovora o spašavanju.....	470
8.4.9.1.4. Suradnja sa spašavateljem.....	471
8.4.9.1.5. Opis događaja u brodskom dnevniku i prijava pomorske nesreće	471
8.4.9.2. Zapovjednik broda spašavatelja.....	471
8.4.9.2.1. Dužnost spašavanja osoba.....	472
8.4.9.2.2. Dužnost djelovanja bez odgađanja.....	472
8.4.9.2.3. Sklapanje ugovora o spašavanju	472
8.4.9.2.4. Dužnosti pri spašavanju i upravljanje akcijom spašavanja.....	472
8.4.9.2.5. Utvrđivanje šteta i troškova	473
8.4.9.2.6. Utvrđivanje vrijednosti spašene imovine, zahtjev za jamstvom i predaja spašene imovine.....	473
8.4.9.2.7. Izvješće o spašavanju, opis događaja u brodskom dnevniku i prijava pomorske nesreće.....	474
8.5. VAĐENJE I UKLANJANJE PODRTINA I POTONULIH STVARI	474
8.5.1. Pojam.....	474
8.5.2. Povijesni prikaz odredbi o vađenju potonulih stvari u hrvatskom zakonodavstvu	477
8.5.3. Primjena odredbi o spašavanju na vađenje potonulih stvari.....	478
8.5.4. Uklanjanje podrtina – Međunarodna konvencija o uklanjanju podrtina.....	480
8.5.5. Vađenje i uklanjanje podrtina i potonulih stvari u Pomorskom zakoniku.....	485
8.5.5.1. Općenito	485
8.5.5.2. Opće odredbe	486
8.5.5.3. Odredbe o vađenju podrtina i potonulih stvari.....	487
8.5.5.4. Odredbe o obveznom uklanjanju podrtina i potonulih stvari.....	489
8.6. IZVANUGOVORNA ODGOVORNOST VLASNIKA BRODA I BRODARA.....	492
8.6.1. Općenito.....	492
8.6.2. Odgovornost za smrt i tjelesne ozljede	493
8.6.3. Odgovornost za oštećenje stvari i onečišćenje okoliša.....	494
8.6.3.1. Odgovornost za oštećenje stvari.....	494
8.6.3.2. Odgovornost za onečišćenje okoliša	495
8.6.4. Odgovornost za onečišćenje mora uljem koje se prevozi kao teret	496
8.6.4.1. Općenito	496
8.6.4.2. Povijesni razvoj onečišćenja morskog okoliša.....	498
8.6.4.3. Konvencijski sustav o odgovornosti za onečišćenje mora uljem koje se prevozi kao teret.....	500
8.6.4.3.1. Međunarodna konvencija o građanskoj odgovornosti	

za štetu prouzročenu onečišćenjem uljem, 1992.	500
8.6.4.3.2. Međunarodna konvencija o osnivanju međunarodnog fonda za naknadu štete prouzročene onečišćenjem uljem koje se prevozi kao teret, 1992.	502
8.6.4.3.3. Protokol iz 2003. na Konvenciju o fondu (Treći sloj odgovornosti)	503
8.6.4.4. Odgovornost za onečišćenje mora uljem koje se prevozi kao teret prema Pomorskom zakoniku	504
8.6.5. Odgovornost za onečišćenje mora pogonskim uljem.....	507
8.6.6. Uloga zapovjednika broda u sprječavanju onečišćenja morskog okoliša.....	509
8.6.6.1. Općenito	509
8.6.6.2. Dužnost primjene mjera za smanjenje opasnosti od izlivanja ulja.....	510
8.6.6.3. Poduzimanje mjera za smanjenje štete	511
8.6.6.4. Obavještavanje broдача i osiguratelja	511
8.6.6.5. Dužnost surađivanja s tijelima vlasti	512
8.6.6.6. Dužnost prijavljivanja onečišćenja na plovnom putu	512
8.6.6.7. Opis događaja u brodskom dnevniku	512
8.6.6.8. Obavještavanje klasifikacijskog zavoda	513
9. POMORSKO OSIGURANJE	514
9.1. POJAM POMORSKOG OSIGURANJA	514
9.2. PRAVNA VRELA POMORSKOG OSIGURANJA	515
9.3. UGOVOR O POMORSKOM OSIGURANJU	517
9.3.1. Pojam i vrste ugovora o pomorskom osiguranju	517
9.3.2. Pomorska polica	518
9.3.3. Trajanje i prestanak ugovora	521
9.3.4. Stranke ugovora.....	522
9.3.5. Bitni elementi ugovora o pomorskom osiguranju	523
9.3.5.1. Osigurani predmet.....	523
9.3.5.2. Osigurani rizik	524
9.3.5.3. Osigurana svota.....	524
9.3.5.4. Premija osiguranja.....	526
9.3.5.5. Osigurani slučaj.....	526
9.4. OSIGURANE ŠTETE.....	527
9.4.1. Pojam.....	527
9.4.2. Kategorije osiguranih šteta.....	528
9.4.2.1. Potpuni gubitak osiguranog predmeta	528
9.4.2.2. Djelomični gubitak ili oštećenje osiguranog predmeta	529
9.4.2.3. Osiguraničkovi troškovi spašavanja	530
9.4.2.4. Troškovi neposredno uzrokovani nastupanjem osiguranog slučaja	531
9.4.2.5. Zajedničke havarije i nagrade za spašavanje	531

9.4.2.6. Troškovi utvrđivanja likvidacije štete	533
9.4.3. Rizici i štete isključeni iz osiguranja	533
9.4.4. Sudjelovanje osiguranika u šteti – franšiza.....	534
9.4.5. Subrogacija osiguratelja.....	535
9.5. OSIGURANJE BRODOVA.....	537
9.5.1. Ugovoreni uvjeti osiguranja	538
9.5.2. Osiguranje brodova prema institutskim klauzulama, 1983./1995.....	539
9.5.2.1. Vrste institutskih klauzula	539
9.5.2.2. Osigurani rizici prema Institutskim klauzulama za osiguranje brodova (I.T.C.), 1983.....	540
9.5.2.2.1. Perils Clause (Opasnosti)	541
9.5.2.2.2. Pollution Hazard Clause (Rizik onečišćenja)	542
9.5.2.3. Osigurane štete prema Institutskim klauzulama za osiguranje brodova, 1983./1995.....	542
9.5.2.4. Rizici i štete isključeni iz osiguranja broda prema Institutskim klauzulama za osiguranje brodova, 1983./1995.....	543
9.5.2.5. Trajanje osiguranja	544
9.5.3. Osiguranje ratnih rizika i rizika štrajka.....	545
9.5.4. Osiguranje brodova prema <i>International Hull Clauses</i> (2003.)	545
9.6. OSIGURANJE ROBE.....	549
9.6.1. Uvod.....	549
9.6.2. Uvjeti osiguranja robe.....	550
9.6.3. Osigurani rizici prema Institutskim klauzulama za osiguranje robe (I.C.C), 1982./2009.	551
9.6.4. Rizici i štete isključene iz osiguranja.....	553
9.6.5. Trajanje osiguranja.....	553
9.7. OSIGURANJE VOZARINE.....	554
9.8. OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI BRODOVLASNIKA/BRODARA – P&I. OSIGURANJE	556
9.8.1. Pojam i izvori odgovornosti u pomorstvu.....	556
9.8.2. Osiguranje od odgovornosti prema Pomorskom zakoniku	557
9.8.3. Pomorsko obvezno osiguranje od odgovornosti.....	559
9.8.4. P&I. osiguranje.....	562
9.8.4.1. Pojam P&I. osiguranja.....	562
9.8.4.2. Osiguranje prema pravilima P&I. klubova	562
9.8.4.3. Osigurani P&I. rizici, štete i troškovi	564
9.8.4.3.1. Odgovornost prema osobama	564
9.8.4.3.1.1. Odgovornost prema posadi broda.....	564
9.8.4.3.1.2. Odgovornost prema putnicima	565
9.8.4.3.1.3. Odgovornost prema trećim osobama.....	565
9.8.4.3.1.4. Odgovornost u vezi sa slijepim putnicima	566
9.8.4.3.1.5. Troškovi skretanja broda.....	567

9.8.4.3.1.6. Pokriće troškova spašavanja ljudskih života.....	567
9.8.4.3.1.7. Karantenski troškovi	567
9.8.4.3.2. Odgovornost u vezi s teretom.....	568
9.8.4.3.3. Odgovornost u vezi s brodom.....	569
9.8.4.3.3.1. Odgovornost za štete iz sudara	569
9.8.4.3.3.2. Odgovornost za indirektni sudar	570
9.8.4.3.3.3. Oštećenje nepokretnih ili plutajućih objekata.....	570
9.8.4.3.3.4. Odgovornost za štete od onečišćenja	571
9.8.4.3.3.5. Odgovornost za uklanjanje podrtina	571
9.8.4.3.3.6. Odgovornost iz tegljenja	572
9.8.4.3.4. Ostali rizici.....	572
9.8.4.3.4.1. Doprinos u zajedničku havariju	573
9.8.4.3.4.2. Novčane kazne.....	573
9.8.4.3.4.3. Istražni i kazneni postupak.....	574
9.8.4.3.4.4. Pravni troškovi.....	574
9.8.4.3.5. Isključenja i ograničenja iz P&I. osiguranja	575
9.8.4.3.5.1. Opća isključenja	575
9.8.4.3.5.2. Isključenja u odnosu na odgovornost za teret.....	575
9.8.4.3.5.3. Franšize	576
9.9. POSTUPCI ZAPOVJEDNIKA BRODA U SLUČAJU NASTUPA	
OSIGURANIH ŠTETA NA BRODU	576
9.9.1. Opće dužnosti zapovjednika u ostvarivanju osiguranog slučaja	576
9.9.2. Dužnosti zapovjednika broda u odnosu na osiguranje broda	
(osiguranje trupa i stroja broda).....	577
9.9.2.1. Obavješćavanje klasifikacijskog zavoda o nesreći	577
9.9.2.2. Izvješće o šteti.....	578
9.9.2.3. Suradnja s vještakom osiguratelja	578
9.9.2.4. Pribavljanje ponuda i popravak broda.....	578
9.9.2.5. Privremeni popravak broda.....	579
9.9.3. Dužnosti zapovjednika broda u odnosu na osiguranje tereta	579
9.9.3.1. Savjesna briga o teretu.....	579
9.9.3.2. Kontrola krcateljelih podataka o teretu	579
9.9.3.3. Jamčevna pisma	580
9.9.3.4. Pribavljanje jamstva od vlasnika tereta za plaćanje	
doprinosu u zajedničku havariju i nagrade za spašavanje.....	580
9.9.4. Dužnosti zapovjednika broda u odnosu na P&I. osiguranje	580
9.9.4.1. Obavješćavanje P&I. kluba o nezgodi.....	580
9.9.4.2. Traženje suglasnosti osiguratelja za priznanje odgovornosti.....	581
9.9.4.3. Upućivanje protestnih pisama.....	581
9.9.4.4. Predaja tereta na odredištu bez predodžbenja teretnice.....	581
LITERATURA.....	583